

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxe Iraola Urchoegua

*Andoain,
Gipuzkoa
(1933-2015)*

Aurkibidea

Biografia

Goiburu auzoko Elizondo baserrian jaio zen Joxe. Ama zuen bertakoa, eta aita Amasatik etorritakoa. Sei senide izan ziren, bi aitarenak. Gaztetan Leitza errekatiko baserrietatik laguntza eske etortzen zitzaizkien, idi parearekin lurra lantzerako joateko, eta horretan egunak ematen zituzten. Beharrezko traste guztiak kargatu eta bidaia luzearen ondoren, baserrietan jatekoa eta lotarako mantenua ere ematen zieten diruaz gain. Hainbat apustutan aritu izan zen Joxe gaztetan, baita geroago ere (trontzan, idiekin, harri jasotzen...). Sutarako egurra prestatzen eta saltzen ere urteetan aritu izan da. Horretaz gain, fabrikari egin izan du lan oso gaztetatik erretiratu arte.

Zintak

AND-084

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2011-01-27
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Elizondo baserrian jaioa

- **Erref:** AND-084/002
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:01:18. **Bukatu:** 00:03:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Andoainen jaioa, Elizondo baserrian. Eliza dauka ondoan. Su bajua zuten

sukaldean eta sukaldean ez zen dutxarrik: zuloa ikuilura. Lehengo atea zabalagoa zen, idiak ere handik sartzen ziren eta. Idi parek zuten.

2. Idiekin lurra lantzeraz, hara eta hona

- **Erref:** AND-084/003
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:03:58. **Bukatu:** 00:08:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserriz » Baserriko lanak » Baserrizari lotutako lanbideak
- Baserriz » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Baserriz guztietan ez zituzten idiak. Lanerako erabiltzen zituzten. Hamabost egun ere egin zituen berak idiekin batera eta bestera, Nafarroa aldera. Ez zen errentagarria. Fabrikari ere egin zuen lana.

3. Idiekin lurra lantzeraz, hara eta hona II

- **Erref:** AND-084/004
- **Iraupena:** 0:04:47. **Hasi:** 00:08:00. **Bukatu:** 00:12:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserriz » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserriz » Baserriko lanak » Baserrizari lotutako lanbideak
- Baserriz » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Herria, azpiegitura » Garraiok » Trenak

Laburpena:

Idiekin egiten zuen lana zenbat kobratzen zuen. Goldetu egiten zuten. Tren txikiaren mesillan eramaten zuten goldea, karrilaren gainean. Itaurrean bertako norbaitek egiten zuen, neska gazteak normalean, eta bera gustora.

4. Lurra lantzeko tresnak

- **Erref:** AND-084/005
- **Iraupena:** 0:04:03. **Hasi:** 00:12:47. **Bukatu:** 00:16:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserriz » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserriz » Baserriko lanak » Baserrizari lotutako lanbideak
- Baserriz » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Garotari eta egurretan ere ibiltzen ziren idiekin. Goldea burdinezkoa zen. Egurrezko besabeak bai, baina golderik ez du ezagutu. Area, alperra, karramarroa, hesia... Aldiarekin erabiltzen zuen 500 kiloko alperra. Arbi hazia botatakoan hesia erabiltzen zuten. Rastra.

5. Ondo gobernatuta, baserriz baserriz zebilenean

- **Erref:** AND-084/006

- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:16:50. **Bukatu:** 00:20:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Lan asko egin eta gutxi irabazten zuen idiekin baserriz baserri zebilenean. Idiei zer ematen zien jaten. Baserrietan ondo ematen zioten jaten; etxean erdi goseak egon arren, kanpokoarentzat beti ona jartzen zuten. Etxean zegoenean zer jaten zuen.

6. Garotan ere nahikoa lan

- **Erref:** AND-084/009
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:21:01. **Bukatu:** 00:25:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Bi ordu eta erdiko bidean joaten ziren garotara. "Loteak" egiten ziren garotarako. Ahalik eta garo gehien ekartzeko gurdia nola prestatzen zuten (ezpatak, zarbak...); behin mugitu ezinik geratu zen, behea jota.

7. Trontzerrarekin

- **Erref:** AND-084/011
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:25:35. **Bukatu:** 00:27:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Garai bateko ibilerek hozkia ematen diote orain. Elurretan ere ibiltzen ziren, trontzerrarekin egurra mozten. Trontzerrarekin ibiltzen zen, lehian San Estebanetan.

8. Harri jasotzen ibilia

- **Erref:** AND-084/012
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:27:23. **Bukatu:** 00:30:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Harria ere jasotzen zuen. Fabrikako nagusiak apostua antolatu zuen, baina besteak atzera egin zuen. Ez zuen txalekorik eta odoletan bukatu zuen. Harri klaseak.

9. Harri jasotzen ere ibilia II

- **Erref:** AND-084/014
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:31:01. **Bukatu:** 00:32:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Harri jasotzen ibili zen garaiko kontuak. Erraz esaten zuten jokatzeko, baina afizioz egiten zuten, ez diruarengatik. Txuletak zenbat balio zuen. Jasoaldiak baino minutuak kontatzen ziren. Jasoaldi onak eta txarrak.

10. Garai bateko harri jasotzaileak

- **Erref:** AND-084/016
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:33:09. **Bukatu:** 00:36:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Garaiko harri jasotzaileak aipatzen ditu. Usategieta, Manterola...

11. Segan ere bazekien

- **Erref:** AND-084/017
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:36:35. **Bukatu:** 00:38:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Segan ere aritu zen. Apustua egitekotan egon zen, Tapiarekin. 105 kilo pisatu zituen urte askoan.

12. Herri kirolekin entrenatzaile

- **Erref:** AND-084/019
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:39:25. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Gazte denboran trontzerrarekin, bi biren kontra. Lasartera jaoten zen erakustera, eta gero etxera joan zitzaion talde bat, ikastera. Taldeka lehia egiten zen nafarren kontra. Entrenatzaile ibili zen. Oriotik arraunerako nahi zuten, baina urruti zen, eta ez zen joan.

13. Asto-probetan, Azpeitian

- **Erref:** AND-084/020
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:43:45. **Bukatu:** 00:46:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Idi-probak eta asto-probak. 700 kiloko harriarekin, Azpeitian. Itzain ibiltzen zen bera. Herri kirolekin mutil gutxi Andoainen; futbolistak bai onak.

14. Ama bertakoa, aita Amasakoa

- **Erref:** AND-084/022
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:47:09. **Bukatu:** 00:48:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ama bertakoa zuen, Elizondo baserrikoa, eta aita Amasakoa. Ama alargundu egin zen hiru umerekin, eta bigarren ezkondu zen. Beste hiru jaio ziren.

15. Andoaingo euskara

- **Erref:** AND-084/024
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:48:35. **Bukatu:** 00:49:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Andoaingo euskara eta inguruko herrietako euskarak berdinak iruditzen zaizkio. Tolosan aldatzen da pixka bat, eta handik aurrera gehiago. Lasartetik behera ere bai. Bizkaiera ez du ondo ulertzen. Euskara garbia nongoa den.

16. Idiak kentzean, traktorea

- **Erref:** AND-084/026
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:50:23. **Bukatu:** 00:51:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Idik kendutakoan traktorea jarri zuen. Izan dituen traktoreak. Jostaketa da traktorearekin ibiltzea, goldearekin konparatuta.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com